

DR. RAMAZAN KURTOĞLU

NÖROFİNANS

KÜRESEL PARA SAVAŞLARI VE DAVRANIŞ EKONOMİSİ

DESTEK YAYINLARI: 829

ARAŐTIRMA: 192

DR. RAMAZAN KURTOĞLU / NÖROFİNANS

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergöl

Editör: Ash Bahşı

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Haziran 2017 (2.000 Adet)

3. Baskı: Nisan 2018

4. Baskı: Nisan 2019

5. Baskı: Şubat 2022

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-274-7

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

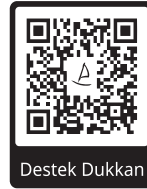
info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

www.destekmedyagrubu.com

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

DR. RAMAZAN KURTOĞLU

“F-16’larla Değil Dövizlerle Savaş”

NÖROFİNANS

KÜRESEL PARA SAVAŞLARI VE DAVRANIŞ EKONOMİSİ

ABD Ordusunun Küresel Finans Savaşı Tatbikatı ve Hollywood Filmlerinde
Bilinçaltı Operasyonları - Küresel Ekonomide Hollywood Filmlerinin Etkisi

İÇİNDEKİLER

Küresel Finans Savaşı Geliyor.....	11
ABD Ordusu İlk Finans Savaşı Tatbikatını 2009 Yılında Yaptı	13
Yeni Baskıya Önsöz: Medeniyetlerin Çöküşü/Kaos-Para ve Kıymetli Metaller	15
Önsöz.....	21
Giriş	25

A. KÜRESEL PARA SAVAŞLARI -

DAVRANIŞ EKONOMİSİ VE NÖROFİNANS.....	31
1. İnsanlar Rasyonel midir?.....	33
a. Paranın “Beyinde” veya “Kalpte” Olması Durumu.....	39
b. Türk İnsanı.....	42
c. Makroekonomide Dışarıdaki “Çapa” ve “Çıpa” Türk İnsanı ve Türkiye’yi Kurtarmaz	45
2. Ben Var Ya Ben	48
3. Sürüler İçinde Sürmeli Koyun	52
4. Çoğunluğun İnandığı Masallar ya da Hayal ve Gerçekler ...	55
5. Küreselleşme ve Davranış Ekonomisi.....	58
6. “Yeni Ekonomi”de Karar Verme Sistematiği.....	67
a. Otistik Ekonomi.....	80
7. Davranışsal Finans ve “Mantıklandırıcı” Cihazı	95

B. DAVRANIŞSAL EKONOMİDE İNANÇLAR - GELENEKLER - PLASEBO ETKİSİ VE “COLLATERAL DAMAGE”IN KURBANLARI.....	99
<i>Plasebolar veya Kendini Gerçekleştiren Kehanet.....</i>	<i>103</i>
1. Finans Dünyasının Krizler Karşısındaki Belirsizliği	106
<i>Bilişsel (Kognitif) Tuzaklar.....</i>	<i>108</i>
2. Psikoloji ve Nöroloji Ekonomi Bilimi ile Buluşuyor: Davranışsal Finans Yatırımı	117
a. <i>Victoria’s Secret’in Milyon Dolarlık Sutyeni .....</i>	<i>119</i>
b. <i>Nörobilim, Duygular ve Finansal Kararlar.....</i>	<i>121</i>
c. <i>Güven ve Ahlak Hormonu .....</i>	<i>123</i>
d. <i>Keyif Maddeleri, Alkol ve Seksin Ekonomide Söyledikleri.....</i>	<i>131</i>
e. <i>İnsan Vücutunda 24 Saat İçinde Neler Olur? .....</i>	<i>136</i>
3. Davranış Ekonomisi ve Finansı.....	138
a. <i>Matematik mi Psikoloji mi?.....</i>	<i>146</i>
b. <i>Birey Kararlarında Mevsimlik ve Meteorolojik Etkiler .....</i>	<i>149</i>
c. <i>Analitik Yargı ve Sezgi Sisteminde Beş Büyükler .....</i>	<i>151</i>
d. <i>Duygular-Dürtü Kontrolü ve Denetim Yanılsaması .....</i>	<i>153</i>
e. <i>Davranış Finansı ve “Risk Algısı”nı Kazanca Dönüştürmek .....</i>	<i>156</i>
f. <i>“Onay Önyargısı” Tuzağı ve Uzay Yolu Dizisi.....</i>	<i>159</i>
g. <i>“Değer Hisseleri” ve Momentum Stratejileri .....</i>	<i>161</i>
h. <i>Aktif Yatırım Yönetimi.....</i>	<i>163</i>
i. <i>Önceden Sonuca Varmak .....</i>	<i>165</i>
j. <i>Soyut Kavramlar Karmaşası .....</i>	<i>167</i>

k. Onay Yanılgısı.....	168
l. Riayet Etme Eğilimi	169
m. Aşırı Özgüven ve Savunma Mekanizmaları.....	172
n. Başarıya Giden Akış:	
“Optimum Tecrübenin Psikolojisi”.....	176
o. Yüksek Başarı Düzeyine Giden Bir Yolu Oluşturan	
Akışın Bileşenleri	177
p. Küresel Finans Dünyasında Hayat	179

C. NEOLİBERALİZMDE MALİ PİYASALAR VE

MANİPLE EDİLEN İNSAN TABİATI..... 181

1. Kapitalizmin İki Bireysel Devrimi:	
“Vajinal Ayaklanma” ve Finansal Spekülasyon.....	185
2. 2008 Finansal Krizinin Temelindeki	
İki “Beklenmedik” Neden.....	190
3. AIG Liderliğinde Manipülasyonlar.....	193
4. “Bu Kez Farklı Olacak” ya da Finansal Ötenazi	207
a. Beş Temel Salaklık Kanunu	215
b. Cipolla’nın Dört Tip İnsanı	216
c. Fay Hattı: Gölge Bankacılık	229
d. “Oluştur ve Elde Tut” Yerine “Oluştur ve Dağıt”	
Formatlı Ninja Kredilerle Seküritizasyon.....	232
5. Gerçek: Fazla Kirli ya da Kumarbazlar - Spekülatörler - Bankerler	
- Finansal Manipülasyonlar ve Davranış Ekonomisi.....	239
a. 1973-2009 Döneminde ABD’de Finans Sektöründeki	
Yenilikler ve Türev Piyasaların Yükselişi.....	240

<i>b. ABD’de Neoliberalizm-Büyük Borç Krizleri ve Kurtarma Operasyonları 1973-2009</i>	241
<i>c. Şartları İçinde Ekonomiler ya da Raf Ömrü Dolan İki Genel Yaklaşım</i>	244
<i>d. “Rüzgâr Ticaretinde” Boğalar ve Ayılar ve Gökdelenlerin Önünde Yatan Cesetleri Unutma</i>	248
<i>e. Moda-Borsa-Psikoloji</i>	254
<i>f. Güney Denizi Projesi ve Balonu</i>	259
6. Uyuz Eşek Yoncası: Ebegümeçi ya da Yükselen Piyasalar	266
<i>a. Buzdağı Bilançosu ve Yaratıcı Yıkım: Finansallaşma - Psiko Ekonomi - İletişim Sermayesi</i>	267
<i>b. Kitlelerin Obüskürantizm (Bilmesinlercilik) Batağından Kurtuluşu</i>	269

D. ULUSLAR ÜSTÜ BİR SINIF: FİNANS ELİTLERİ - “BOBO”LAR VE PROZAC KÜLTÜRLÜ MİLYARLIK KİTLELER DÜNYASINDA EKONOMİ	275
--	-----

E. İNANÇLAR VE AÇGÖZLÜLÜK BAĞLAMINDA WALL STREET FİLMİNDE NEOLİBERALİZM VE PARA	287
1. Adam Smith’ten Milton Friedman’a Kapitalizm ve “Paraizm”	289
2. Millî Devleti Koruyan Unsurları ve Gelişmeler	298

F. HOLLYWOOD FİLMLERİNDE BİLİNÇALTI OPERASYONLARI - KÜRESELLEŞME VE KÜRESEL EKONOMİDE HOLLYWOOD FİLMLERİNİN ETKİSİ ...	301
1. “Yeni Dünya Düzeni”nin En Güçlü Silahı.....	303
2. Kitleleri Yönlendirmenin Sosyo-Psikolojisi.....	312
3. Hollywood ve Ekonomik İnisivasyonlar	318
4. Hollywood Filmlerinin Mono Mitos Formatı ve Neoliberalizme Uygun İnsan Kimliğinin Kurulması	326
5. Finansal Risk Spekülasyon ile Kumar Arasındadır.....	337
6. Neoliberalizm ve Dünya Bankası - IMF-WTO'nun Bağnaz İlahiyatı	340
7. Küreselleşme ve Hollywood	343
8. Kibritin “Zinasından” Hollywood’un Dönüştürdüğü Kültürel ve Finansal Zina.....	344
9. Merkez, Çevre, Seçkinler, Hollywood ve Manipülasyon.....	355
10. Hollywood ve İnsan Zihninin Kandırılmaya Hazır Olması ile Ticari-Ekonomik ve Finansal Teşebbüsün Tetiklenmesi	359
11. “Mesih Kurtuluş” ve Hollywood Filmleri	372

SÖZÜN SONU:

SOSYAL-İKTİSADİ VE SİYASİ MANİPÜLASYONLAR DÜNYASINDA İNSANLIĞIN GELECEĞİ İLE TÜRKİYE’NİN YARINI.....	381
---	------------

KAYNAKÇA	397
-----------------------	------------

KÜRESEL FİNANS SAVAŞI GELİYOR

ABD milli güvenlik çıkarlarının sürdürülmesi küresel sermaye piyasalarının dinamikleri bilinmeden gerçekleştirilemez. ABD'nin borçlarını finanse etmek için geleneksel rakiplerine bağımlı olması yalnızca maliye politikasını değil aynı zamanda ABD'nin milli güvenlik ve askeri seçeneklerini de kısıtlamaktadır. Denetimsiz küresel sermaye ile istikrarsız jeopolitiğin birleştiği nokta pençelerini göstermeye başlamış bir canavardır.

James Rickards
Finans Uzmanı

ABD İstihbarat Kurumları ve
Pentagon'un Finans Savaşı Danışmanı
Kur Savaşları (2011) kitabından

Finansal savaş artık resmen binlerce yıldır sadece askerlerin ve silahların bulunduğu savaş sahnesinin merkezine yerleşti. Finansal savaşın çok geçmeden resmi askeri jargon sözlüklerine bir madde olarak ekleneceğine kesinlikle inanıyoruz. Üstelik insanlar 20. yüzyıl savaşları hakkındaki tarih kitaplarını incelediklerinde okuyucunun ilgisini en çok finansal savaşla ilgili kısım çekecek. Finansal savaş dünyanın ilgisini çeken hiper stratejik bir silah haline dönüşmüştür. Bunun sebebi finansal savaşın kolaylıkla manipüle edilmesi, gizli faaliyetlere izin vermesi ve aynı zamanda fazlasıyla tahripkâr olmasıdır.

Albay Qiao Liang ve Albay Wang Xiangsui
Çin Halk Cumhuriyeti Ordusu
“Savaş Tanrısının Yüzü Değişti” (1999) adlı makaleden

ABD ORDUSU İLK FİNANS SAVAŞI TATBİKATINI 2009 YILINDA YAPTI

Pentagon, yani ABD Savunma Bakanlığı 2009 yılının mart ayında 60 üst düzey uzmanın katılımı ile Baltimore ile Washington D.C. arasındaki 1600 dönümlük arazide yer alan ve 1942'den beri hizmet veren Uygulamalı Fizik Laboratuvarı bünyesindeki Savaş Analiz Laboratuvarı'nda ilk finans savaşı tatbikatını gerçekleştirdi.

Ordu, istihbarat, akademik ve Wall Street çevrelerden üst düzey uzmanların katıldığı küresel finans savaşı oyununda izin verilen silah sadece finansal enstrümanlardı. James Rickards'ın *Kur Savaşları - Bir Sonraki Küresel Krizin Oluşumu* adlı eserinde aktardığına göre, döviz, hisse senedi, tahvil ve türevler, Pentagon B-52, füzeler, denizaltılar, savaş gemileri yerine para ve sermaye piyasalarını kullanarak "küresel bir finans savaşı" başlatmak üzere hazır.

YENİ BASKIYA ÖNSÖZ: MEDENİYETLERİN ÇÖKÜŞÜ/ KAOS-PARA VE KIYMETLİ METALLER

Birinci Kur Savaşı (1921-1936) ve İkinci Kur Savaşı (1967-1987). Tarih, bu iki kur savaşlarının çok daha büyük makroekonomik meselelere son çare olarak verilen cevaplar olduğunu bize gösteriyor.

Dönemin ABD Hazine Bakanı John Connally'nin 1971 yılında diğer ülke maliye bakanlarına yaptığı konuşmada söylediği şu söz oldukça manidardır: “Dolar bizim para birimimiz ama sizin meseleniz.” Bugün, özellikle 1944'ten beri dünya medeniyetinin ana para birimi dolardır. Geçtiğimiz yüzyıl içinde bu meseleler aşırı ve ödenemez borçlar içermiştir. Günümüzde de dolar merkezli borç yükü bir yüzyıl içinde üçüncü kez küresel büyümeyi boğup, kur ve para savaşını tetikliyor ve bu bir küresel mesele. Avrupa'nın, Japonya'nın devlet borçları ile bankaların durumları ABD'dekilerden daha beter. İngiltere AB'den ayrılma kararı verdi. Zaten avro para birliğine girmemişti. Sırada diğer bazı AB ülkeleri var. Son yıllarda mukayeseli güçlü bir büyüme sağlayan ve çok büyük dış ticaret fazlası veren Çin Halk Cumhuriyeti bile bölgesel yetkililerce yönetilen “aşırı kaldıraçlı/borçlu bir gölge bankacılık sistemine”, muazzam bir şekilde genişleyen para arzına ve her an patlaması muhtemel bir mesken/konut balonuna sahip. Bu bağlamda benzer balon Türkiye'de de oluşmuş durumda.

2008 küresel mali krizi sonrasında ortaya çıkan mesele şu ki geçmişte uygulanan enflasyon ve devalüasyon politikalarının

ekonomik felaketlere yol açmış olması, bunların yeniden denemelerine engel olmuyor.

Ödenemez, sürdürülemez cesametteki devasa bir borç yükü, hane halkı bir yana, özel sektörün kaldıraç, azaltma ve deflasyon dinamiğini ve buna mukabil devletlerin enflasyon ve devalüasyon teşebbüsüne yataklık ediyor.

Kaos/karmaşa teorisi ile Eric J. Chaisson ve Joseph A. Tainter harcama disiplininin neden muhtemelen başarısız olacağını ve ardından bir “dolar çöküşü” yaşanacağını kavramak için gereken vasıtaları sunuyor.

Astrofizikçi olan Chaisson, gelişmekte olan kaos konusunda teorisyenlerden biri iken, antropolog Tainter ise medeniyetin çöküşü ile ilişkili olarak kaos konusundaki belli başlı teorisyenlerdendir.

Her iki teori beraber değerlendirilip politik mahfiller ve finans endüstrisi tarafından etkilendiği biçimiyle mali ve sermaye piyasalarına uygulandığında karar verici mekanizmanın başındakileri duraklatmaktadır.

Chaisson kozmik olandan atom altına kadar bütün kaotik/karmaşık sistemleri incelemiş olup en karmaşık-kaotik sistemler arasında hayata genel olarak, insana özel olarak yoğunlaşmaktadır. Chaisson *Cosmic Evaluation* (Kozmik Evrim) adlı eserinde giderek artan karmaşa ile alakalı enerji, zaman, kaos, ölçekle alakalı enerji yoğunluğunu incelemektedir. Kısaca, bir sistem karmařıklařtıķça büyüklük ve alanını korumak için daha çok enerjiye ihtiyaç duyar. Batmasına göz yumulamayacak cesamet ve komplike bankacılık-finans sistemi böyledir.

Kütle-büyükölük farklılıkları mukayeseli olarak dikkate alındığında insan beyninin Güneş'ten 75 bin kat daha fazla enerji kullandığı tespit edilmiştir. Buna mukabil Chaisson insan beyninden çok çok daha karmaşık bir oluşumun olduğunu, bunun da “medenî toplum” olduğunu ifade etmiştir. Nitekim beyni olan fertlerin oluşturduğu insanların kendilerinden daha karmaşık bir

toplum ve sistem oluşturmaları kimseyi şaşırtmamalı. Bu karmaşa/kaos teoremine uygundur.

Chaisson'a göre, medeniyetin yoğunluğu uyarlanmış biçimiyle, Güneş tarafından kullanılan enerjinin 250 bin katını, Samanyolu'nun kullandığı enerjinin ise bir milyon katını kullanmasıdır.

Bunun makro-küresel ekonomisindeki ve mali-sermaye piyasalarındaki muhtevalarını görmek için içe paranın depolanmış enerji olduğunu anlamakla başlayın. Klasik para tanımı değer deposu ifadesini kapsar ancak depolanan tam manasıyla hangi değerdir. (James Rickards, *Kur Savaşları*, s. 246)

Değer genel manada, her ikisi de enerji yoğun olan emek ve sermayenin çıktısıdır.

Para, tam anlamıyla bir pil gibi çalışır. Pil şarj edildiğinde enerji ile dolar, bunu bir müddet depolar ve lüzumlu olduğunda enerjisi yine serbest bırakılır. Para da enerjiiyi aynı şekilde depolar. Birinin elindeki paranın enerjisi, birinin satın aldığı mal ve hizmetlerle serbest kalır. Bu aynı zamanda birinin harcadığı zaman, gayret, alet edevat vesairedir.

Bu işleyişte kıymetli metallerin hem para hem de enerji olduğunu görüyoruz. Ancak paranın yani kâğıt paranın iradi bir değerü yüklemesine sahip olduğunu, buna mukabil kıymetli metallerin doğuştan ve ölümsüz bir değer-enerjiye sahip olduğunu da görüyoruz.

Uzmanlık alanı medeniyetlerin çöküşü olan Tainter'in iddialı kitabı *The Collapse of Complex Societies* (Karmaşık Toplumların öküşü) 4500 yıllık bir süre içinde 27 ayrı medeniyetin çöküşünü incelemektedir. Buna göre medeniyetlerin çöküşünde şu ana faktörler rol oynamaktadır:

1. Kaynakların tükenmesi-adaletsiz paylaşım
2. Tabii afetler, iklim değerikliği
3. İstilalar ve işgaller

4. Ekonomik sıkıntılar ve arsızlıklar
5. Sosyal-içtimai işlevsizlik-fonksiyonsuzluk
6. Bürokratik ve siyasi yetersizlik
7. Din ve dinin istismarı

Yukarıdaki yedi hususun tamamı 21. yüzyılın içinde yaşadığımız dönemde fazlasıyla mevcut. Üstelik Yeni Dünya Düzeni bağlamında giderek ivme kazanacağı da anlaşılıyor.

Tainter de Chaisson gibi medeniyetlerin karmaşık-kaotik sistemler olduğunu ifade etmektedir. Tainter'e göre toplumun karmaşıklığı arttıkça toplumu korumak için lüzumlu girdilerin üstel olarak artması gerekmektedir. Chaisson analizinde özel olarak enerji birimlerinden söz ederken, Tainter bunun yerine, emek, sulama, ürün ve emtia gibi hepsi paraya dönüştürülebilir ve sık sık alım satıma konu olan potansiyel olarak depolanmış muhtelif enerji değerlerinden söz etmektedir. Tainter analizinde bir adım daha ileri giderek, medeniyet ölçeği ile beraber üstel olarak artanların sadece girdiler değil aynı anda çıktılar da olduğunu ve sunulan kamu mal ve hizmetlerin itibariyle ölçüldüğünü de devletin girdi birimi başına gerilediğini göstermektedir.

Bir toplumdaki yatırım getirileri zaman içinde ve karmaşanın artmasıyla azalmaya başlar ve negatife döner. Üretken olmayan araçlara servet birikimi teşebbüsleri artar. Faiz swapları/takasları ile gelecek pazarlayan “future kâğıtları” alır başını gider. 2016 sonunda bu türden işlemlerin küresel toplamı 2.7 katrilyon dolardır. Yani seçkinler ve bürokrasi işbirliği ile postmodern finans/para oyunları artar. Toplumun geniş kesimi banknot paraya olan güvenini yitirir, güvenli liman aramaya başlar.

En güvenli ve likit liman ise kıymetli metallerdir. Özellikle kriz dönemlerinde 2016 yılı sonunda küresel ekonominin milli gelir toplamı 85 trilyon dolar iken küresel piyasada işlem gören ve hemen hemen tamamı sanal dünyada işlem gören 840 trilyon dolarlık bir para sirkülasyonu mevcut. Küresel finans endüstrisi öyle bir

noktaya geldi ki 2008 krizinden sonra küresel serbest piyasa kapitalizminin vicdanı rolünü üstelemeye çalışan IMF, bu süreç böyle sürüp giderse bir sonraki sefere muhtemelen “kurtarma yapılmayacağına” ilişkin ikazlarda bulunmaya başladı. Çünkü küresel finans endüstrisinin taşeronları konumundaki IMF, WB, WTO gibi küresel kurumlar bile her yerde kıyameti görüyor.

IMF'nin yukarıdaki hususta haklı olduğu bir nokta var. Hakikaten inovatif/yaratıcı muhasebe-finance teknikleri ile çağır açan değişikliklerin doğuşuna şahitlik edeceğimize dair her neviden sebep mevcut... Küresel elitler IMF'yi “Küresel Merkez Bankası”na dönüştürmek istiyor.

İnsanlık topyekün itiraf etmiş durumda ki, genel izlenim, post-modern dünyada etrafımızdaki her şey tamamen yeni olduğunu düşündürüyor. Bu durum her şeyden daha çok para için geçerli.

Sanal paranın doğuşu, nakit paranın giderek plastiğe dönüşerek soyutlaşmasını, doların elektronik bilgi sinyalleri haline getirilmesinin insanlığı eşi ve benzeri görülmemiş, yepyeni bir para-finance dünyasına taşıdığına şahit oluyoruz. Dijital teknoloji ile para giderek fahişleştirildi.

Buna mukabil konuyu geniş bir tarihsel boyutta ele alırsak, ilk dikkatimizi çeken husus sanal paranın hiç de yeni olmadığıdır. Gerçekte, paranın asıl şekli budur. Kredi sistemleri, çetele, hatta masraf hesapları, nakit paradan çok önce vardı. Bunlar medeniyetin kendisi kadar eskidir. Evet, tarihte külçelerin hâkim olduğu –altın ve gümüşün para olduğunun varsayıldığı– dönemler ile paranın bir soyutlama-sanal bir hesap birimi olarak varsayıldığı dönemler arasında gidiş gelişler görüldüğü doğrudur, ama tarihi olarak önce kredi-para gelir; günümüzde şahit olduğumuz şey ortaçağda, hatta antik Mezopotamya'da açıkça akla uygun kabul edilen varsayımların geri dönüşümüdür. Ama siyasi-iktisadi-sosyal olaylarda tarih bize hayal edebileceğimiz şeylerin büyüleyici ipuçlarını veriyor. (David Graeber, *Borç*, çev. Muammer Pehlivan, Everest Yayınları, İstanbul, 2015, s. 24)

Bir başka anlatımla postmodernizm, neoliberal küreselleşme ya da daha popüler tanımlamayla “Yeni Dünya Düzeni, içinde bulunduğumuz modern çağın insanlığa modern-ilkçağ olarak dayatılması projesinden başka bir şey değildir.

Neoliberal küreselleşme, 1978 Washington Mutabakatı’ndan günümüze –ki çok kısa bir zaman– insanlık âleminin ortak ürünü medeniyeti çökme noktasına getirmiştir. Tainter’in de dikkat çektiği gibi bir medeniyet içindeki milletlerin çöküşü ile medeniyetlerin çöküşü arasında fark vardır.

Kaos/karmaşa teorisi bağlamında günümüzde ziyadesiyle bütünleşmiş, ağlarla iç içe girmiş neoliberal temelde küreselleşmiş dünya devletleri, topyekûn bir çöküşe doğru pupa yelken gidiyor. Tainter’e göre, “artık hiçbir tekil millet çökemez. Dünya medeniyeti bir bütün olarak parçalanacak”.

Parçalanma ve çöküşün domino taşı ise dolardır.

Parasal Armagedon’dan en az zararlı çıkmanın yolu ise kıymetli metallere yatırımdan geçer.

Dr. Ramazan Kurtoğlu
Ocak 2017
İstanbul